

Pranešimas

Apie Dilemos **Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną** Win-Win sprendimą

Gyvybė ar Pinigai? Kas geriau?

Ši, Lietuvos širdis ir protus verianti dilema, buvo išspręsta Win-Win būdu, kai abi pusės laimi: **pradedame dirbti išsaugant gyvybes**. Žemiau pateikiu šio Sprendimo santrauką.

Gruodžio mėnesį Kinijos Vuhan provincijoje gimė COVID-19 virusas, kuris dėl žmonių judėjimo pasklido po [pasaulį](#), t. sk. ir į Lietuvą. Virusas plinta lengvai ir greitai. Šia dienai (2020-04-07) [Lietuvoje](#) identifikuota 880 sergančių žmonių, 15 mirė, 8-ni pasveiko. Dėl staigaus susirgusių žmonių skaičiaus augimo turimi sveikatos priežiūros paslaugų pajėgumai bus nepakankami. Siekiant stabdyti viruso plitimą, priimtas sprendimas nuo 2020-03-15 dienos įvesti šalyje Karantiną.

Įvedus Karantiną, t.y. apribojus tiesioginius socialinius kontaktus, verslo veikla, kurioje vyksta žmonių susibūrimai, uždrausta. Dalis įmonių atsidūrė ant bankroto slenksčio. Apie 25 proc. gyventojų dėl karantino nedirba. Išaugo bedarbių skaičius. Daugiau nei 70 proc. gyventojų jaučiasi finansiškai nesaugūs. Sumažėjo vartojimas. Su tuo ir įmonių pajamos. Š. m. kovo mėn. šalies biudžetas negavo apie 15 proc. pajamų. Iškyla pavojus viešojo sektoriaus darbuotojų atlyginimų ir pensininkų pensijų mokėjimams bei kitoms išmokoms. LRV privesta skolintis. Mano spėjimu, dėl įvesto Karantino, kiekvieną savaitę mes patiriame apie 1 milijardą išlaidų. Jos susideda iš negautų pajamų ir padidėjusių išlaidų. Pasigirsta raginimų nutraukti Karantiną netgi jei dėl to dalis žmonių mirtų.

Iškyla dilema: **Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną**. Jei tęsime Karantiną, visa šalis patirs didžiulių nuostolių. Jei nutrauksime Karantiną, dalis Lietuvos gyventojų mirs. Gyvybė ar Pinigai? Kas geriau? Ir viena ir kita yra labai svarbu. Kas norėtų paaukoti savo tėvą, motiną ar vaiką?

Iš kitos pusės – iš ko valgyti, jei neturi darbo ir pajamų?

Ši, sudėtinga Dilema buvo išspręsta Win-Win sprendimu pritaikius Apribojimų teorijos Mąstymo įrankius. Win-Win – reiškia abi pusės laimi. Sprendimas leidžia pradėti verslui veikti nepadidinant spaudimo sveikatos priežiūros sistemai ir neperkraunant jos pajėgumų. Toliau pristatau šio Sprendimo santrauką.

Trumpa Sprendimo Santrauka

Identifikavus susidariusios situacijos NEP (Nepageidaujamas Pasekmes) ir iš jų sudarius DRM (Dabartinės Realybės Medį) buvo nustatyta, kad:

1. Galutinė Nepageidaujama Pasekmė – **Dirbančiųjų ir įmonių pajamos bei Įplaukos į Šalies Biudžetą smarkiai mažėja.**
2. Centrinė Problema, sukianti Galutinę Pasekmę - **Visoje šalyje įvedamas Karantinas (apribojami tiesioginiai socialiniai kontaktai bei Verslo veikla, kurioje vyksta didesni žmonių susibūrimai).**
3. Šakninė Problema – **Neaišku, kas sveikas, o kas serga.**

Centrinės Problemos pagrindu sukonstruotas IKD (Išsisklaidantis Konflikto Debesėlis), nustatytos neteisingos Prielaidos, kurios pakeistos teisingomis. Tuo pagrindu gautas Win-Win Sprendimas.

Neteisingų Prielaidų pakeitimas Teisingomis:

Neteisinga Prielaida	Teisinga Prielaida
<i>B 6 Ribodami <u>visų žmonių tiesioginius kontaktus</u>, sulėtinsime viruso plitimą ir ligonių kiekio didėjimą, leisiantį ligoninėms palaipsniui išgydyti visus</i>	Ribodami <u>tik sergančių ir turinčių didelę riziką mirti, žmonių tiesioginius socialinius kontaktus</u> sulėtinsime viruso plitimą ir ligonių kiekio didėjimą, leisiantį ligoninėms palaipsniui išgydyti visus
<i>D-D' 1 Karantinas, kaip <u>tiesioginių socialinių kontaktų apribojimas yra įvedamas visoje Šalies teritorijoje</u></i>	Karantinas, kaip tiesioginių socialinių kontaktų apribojimas yra įvedamas <u>tik toje Lokalioje teritorijoje</u> (šeimoje, bute, laiptinėje, name, gatvėje, mikrorajone, darbovietėje, savivaldybėje), kurioje yra iškilusi rizika susirgti ir pernešti virusą sveikiems
<i>C 6 <u>Turime paaukoti dalį gyventojų, kurie mirs užsikrėtę dėl nutraukto Karantino</u></i>	<u>Turime užtikrinti, kad dėl nutraukto Karantino neatsirastų naujų mirčių.</u>

Dilemos **Tęsti Karantiną- Nutraukti Karantiną** “Win-Win“ Sprendimas:

- Išrūšiuoti visus šalies gyventojus į Sveikus, Sergančius ir aukštą Riziką susirgti COVID-19 turinčius. Tik Sergančius ir aukštą Riziką susirgti turinčius, izoliuoti.
- Stebėti kiekvieną gyventoją, kad būtų galima žinoti, ar jis laikosi karantino sąlygų ir ypatingai greitai (per 6 val.) nustatyti sergančio buvusius kontaktus bei laiku surasti galimai užsikrėtusius žmones (per kitas 6 val.). Juos karantinuoti, testuoti, ar neserga ir kiekvieną stebėti.
- Leisti dirbti visiems ūkiniams subjektams, gebantiems užtikrinti, jog sergantys darbuotojai ir/ar žmonės nepateks į jų teritoriją ir neužkrės sveikų.

Dilemos **Tęsti Karantiną- Nutraukti Karantiną** “Win-Win“ Sprendimo Naudos:

- Ekonomikos variklis pradės suktis: darbuotojai, įmonės, įstaigos ir biudžetas pradės gauti pajamas. Padidės vartojimas.
- Bus sumažinti nuostoliai dėl Karantino įvedimo.
- Sveikatos priežiūros sistema bus apsaugota nuo perkrovimo ir gebės išsaugoti pacientų gyvybes.
- Pasirengsime sekančioms Pandemijoms.

Šis Sprendimas, kaip ir kiekvienas sprendimas, turi Neigiamas Pasekmes.

Dilemos **Tęsti Karantiną- Nutraukti Karantiną** Sprendimo **Neigiamos pasekmės**

- Reikės testuoti visus gyventojus.
- Ūkiniams subjektams, norintiems vykdyti veiklą, reikės užtikrinti, jog sergantys žmonės nepateks į jų teritoriją ir neužkrės sveikųjų.
- Reikės stebėti kiekvieną gyventoją, kad galima būtų žinoti, ar jis laikosi karantino sąlygų ir nustatyti jo kontaktus, jei susitikinėjo bei labai skubiai surasti galimai užsikrėtusius žmones, kad juos karantinuoti.
- Reikės sukurti momentinius prietaisus, kurie gebės nustatyti, ar žmogus turi virusą ar ne.
- ...

Išvados iš Dilemos **Tęsti Karantiną- Nutraukti Karantiną** “Win-Win“ Sprendimo:

1. Visuotinis Karantinas ypatingai brangiai kainuoja kiekvienam iš mūsų.
2. Būtina, kuo greičiau paleisti *suktis ekonomikos varikliui*, kad nuostoliai dėl COVID-19 Epidemijos būtų kuo mažesni.
3. Negalime svarstyti dilemos: *Ar tęsti Karantiną, Ar paleisti suktis Ekonomikos varikliui*. Abu yra gyvybiškai svarbūs. Turime išspręsti uždavinį: **Kaip įmanoma greičiau paleisti suktis Ekonomikos varikliui, nesukeliant grėsmės užkrėsti daugiau dirbančiųjų ir gyventojų.**
4. Būtina, kaip įmanoma greičiau nustatyti: **kas yra sveikas, o kas serga**. Sergančius – izoliuoti, o sveikiems užtikrinti saugias darbo sąlygas ir leisti dirbti.
5. Kad liga neplistų tarp sveikų, užtikrinti griežtą socialinių kontaktų stebėseną bei ypatingai greitą socialinių kontaktų, per kuriuos galėjo virusas plisti, nustatymą.
6. Šios krizės suvaldymas ne vieno žmogaus nosiai. Visi turime prisiiinti atsakomybę ir įsitraukti į COVID-19 epidemijos suvaldymą.

Priede pateikiamas šio sprendimo atradimo aprašymas. Ten taip pat pateikiu mano manymu reikalingus atlikti neatidėliotinus artimiausius veiksmus.

Kaip ši Dilema buvo sprendžiama galima susipažinti ir 33 min. video pristatyme [COVID-19 dilemos Lietuvoje Tęsti Karantiną - Nutraukti Karantiną Win-Win Sprendimas su Artimiausių veiksmų siūlymu](#)

Kviečiu visus įsijungti į šios Dilemos Sprendimo įgyvendinimą. Kiekvieno iš mūsų indėlis yra labai svarbus. O darbo yra tikrai nemažai: testuoti visus gyventojus, juos išrūšiuoti į Sveikus, Sergančius ir Rizikingus, pradėti juos stebėti ir kontroliuoti. Taip pat reikės pasirūpinti, kad veiklą vykdančios įmonės užtikrintų tik sveikų žmonių patekimą į jų teritoriją.

Viena sudėtingiausių uždavinių grupių – padidinti sveikatos priežiūros pajėgumus. Šiam ir kitiems iškilusiems uždaviniams išspręsti prireiks Projektų valdymo, TOC, Lean, Six Sigma, Vadybos, Strategijos konsultantų ir kitų specialistų. **Visus iškilusius uždavinius turime pradėti spręsti per artimiausias valandas.**

Ką padarysi TU, kad Mažiausiais kaštais suvaldytume COVID-19 Epidemiją Lietuvoje?

Mykolas Truncė
Vadybos konsultantas, lektorius
“TOC for Education“ sertifikuotas treneris
Strategijos pagal BSC konsultantas

8 659 54009

msprendimai@gmail.com

COVID-19 Dilema:
Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną
ir jos Win-Win Sprendimas

Mykolas Truncė

Vadybos konsultantas, lektorius

“TOC for Education“ sertifikuotas treneris

Strategijos pagal BSC konsultantas

8 659 54009

mispredimai@gmail.com

TURINYS

Kodėl reikia aiškumo, kaip spręsti dilemą Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną	3
Apie Mykolą Truncę	5
Apribojimų teorija ir terminų paaiškinimas	6
Situacijos aprašymas ir nepageidaujamos pasekmės	7
Dabartinės Realybės Medis	8
Išvados iš Dabartinio Realybės Medžio	8
Dilemos Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną formulavimas	9
COVID-19 Dilemos: Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną sprendimas	9
Išsisklaidantis Konflikto Debesėlis (IKD)	9
IKD Prielaidų įvardijimas ir tikrinimas	10
Neteisingų Prielaidų suradimas	11
Neteisingų Prielaidų pakeitimas Teisingomis	12
Dilemos <i>Tęsti Karantiną- Nutraukti Karantiną</i> “Win-Win“ Sprendimas	12
Dilemos <i>Tęsti Karantiną- Nutraukti Karantiną</i> “Win-Win“ Sprendimo Naudos	12
Dilemos <i>Tęsti Karantiną- Nutraukti Karantiną</i> Sprendimo Neigiamos pasekmės ir kaip jas neutraluosime	13
Išvados	14
Artimiausi skubūs žingsniai	15

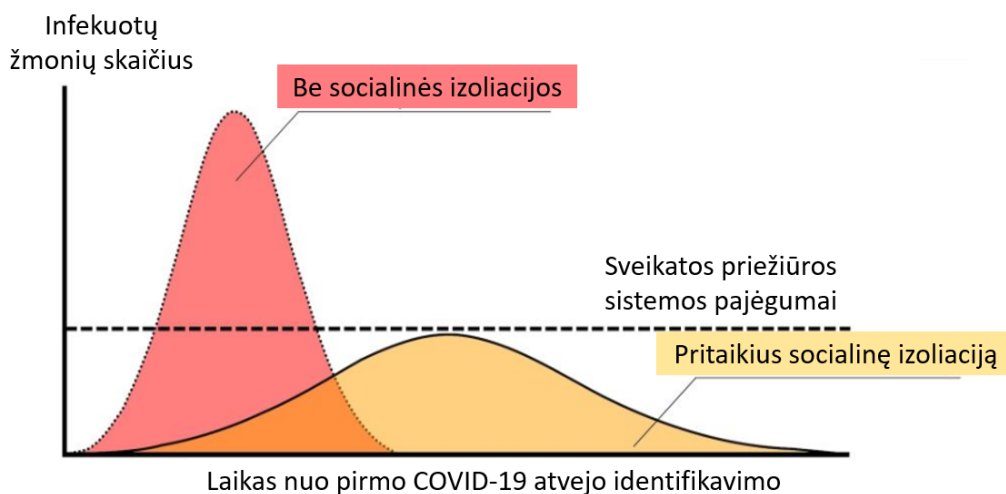
Kodėl reikia aiškumo kaip spręsti dilemą Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną

Gruodžio mėnesį Kinijos Vuhan provincijoje gimė COVID-19 virusas, kuris dėl žmonių judėjimo pasklido po [pasaulį](#), t. sk. ir po Lietuvą. Virusas plinta labai lengvai ir greitai. Šia dienai (2020-04-03) [Lietuvoje](#) identifikuoti 771 atvejai, 10 mirę, 7-ni pasveiko.

2020-04-03 dienai 205 pasaulio valstybės pranešė apie identifikuotus ligonius. Identifikuota 1,1 milijono žmonių, 62 tūkst. ligonių mirė, 241 tūkst. pasveiko. Virusas plinta per socialinius kontaktus oro lašeliniu būdu ir nusėdęs ant paviršių.

Dėl staigaus susirgusių žmonių skaičiaus augimo turimi sveikatos priežiūros paslaugų pajėgumai bus nepakankami. Siekiant stabdyti viruso plitimą, priimtas sprendimas nuo 2020-03-15 dienos įvesti šalyje Karantiną.

Karantinas yra skelbiamas tam, kad virusu užsikrėtusių ir susirgusių žmonių kiekis, patenkantis į ligonines būtų mažesnis per laiko vienetą. Tai leidžia sveikatos priežiūros sistemai suspėti išgydyti vienus ligonius ir priimti kitus sunkiai susirgusius žmones (žiūr. 1 pav.). Taip visiems ligoniams yra suteikiama medicininė pagalba ir sumažinamas mirtingumas.

1 pav. Infekuotų žmonių skaičiaus pokyčiai su ir be socialinės izoliacijos (karantino)

Jei sergančių žmonių skaičius yra didelis ir sveikatos priežiūros įstaigos nepajėgia jų priimti ir gydyti, liga žmones įveikia ir jie miršta. Siekiant kiekvienam susirgusiam padėti įveikti ligą ir išvengti mirčių būtina sustabdyti viruso plitimą. Tam geriausia priemonė – apriboti tiesioginius žmonių kontaktus, t.y. įvesti karantiną. Kokie galimi užsikrėtusių ir susirgusių žmonių skaičiaus kitimo variantai įvairiais ligos plitimo lėtinimo metodais galite pasižiūrėti [ČIA](#) (The Washington Post). Remiantis šiomis prognozėmis, įvedus karantiną reikės 49 dienų, kad didesnė dalis gyventojų persirgtų hipotetine liga.

Įvedus Karantiną, t.y. apribojus tiesioginius socialinius kontaktus, verslo veikla, kurioje vyksta žmonių susibūrimai, uždrausta, dalis įmonių atsidūrė ant bankroto slenksčio, apie 25 proc. gyventojų dėl karantino nedirba, išaugo bedarbių skaičius, daugiau nei 70 proc. gyventojų jaučiasi finansiškai nesaugūs. Sumažėjo vartojimas. Su tuo ir įmonių pajamos. Š.m. kovo mėn, šalies biudžetas negavo apie 15 proc. pajamų, nors karantinas buvo tik 2 savaites. Kiek pajamų biudžetas negaus, jei karantinas bus visą mėnesį? Iškyla pavojus viešojo sektoriaus darbuotojų atlyginimų ir pensininkų pensijų mokėjimams bei kitoms išmokoms. Mano spėjimu, dėl įvesto Karantino, kiekvieną savaitę mes patiriame apie 1 milijardą Eurų išlaidų. Jos susideda iš negautų pajamų ir padidėjusių išlaidų. Pasigirsta raginimų nutraukti Karantiną netgi jei dėl to dalis žmonių mirtų.

Iškyla dilema: **Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną**. Jei tęsime Karantiną, visa šalis patirs didžiulių nuostolių. Jei nutrauksime Karantiną, dalis Lietuvos gyventojų mirs.

Gyvybė ar Pinigai? Ką pasirinksimė?

Ir viena ir kita yra labai svarbu. Kas norėtų paaukoti savo tėvą, motiną ar vaiką?

Iš kitos pusės – iš ko valgyti, jei neturi darbo ir pajamų?

Taigi, iškilo dilema: **Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną**. Ar įmanoma šią dilemą išspręsti Win-Win būdu, kai abi pusės laimi? Išspręsti taip, kad ir žmonių gyvybės būtų išsaugotos ir kad Ekonomikos variklis pradėtų sukėti.

Taip, šią, kaip ir kitas dilemas bei konfliktus, galima išspręsti pasinaudojus Apribojimų teorijos Mąstymo įrankiais.

Šiame darbe ir pristatysiu, kaip dilemos: **Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną** Sprendinys buvo atrastas. Taip pat pateiksiu, šio Sprendinio Naudas, Neigiamas Pasekmes ir pasiūlysiu, kaip jas neutralizuoti. Pabaigoje pateiksiu savo Artimiausių skubių žingsnių, kuriuos turime padaryti, kad įgyvendinus Sprendimą žmonių gyvybės būtų išsaugotos ir kad Ekonomikos variklis vėl pradėtų sukėti.

Sprendinys yra atrastas. Sekantis žingsnis – jį įgyvendinti. Šiame etape mūsų laukia dideli iššūkiai, tad ženkime į juos ir įveikime COVID-19 epidemiją mažiausiais kaštais.

Detalesnę dilemos: **Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną** Win-Win sprendimo suradimo procesą galite rasti YouTube 33 min. trukmės įrašė paspaudę žemiau esančią nuorodą

[COVID-19 dilemos Lietuvoje](#) Tęsti Karantiną - Nutraukti Karantiną Win-Win Sprendimas su Artimiausių veiksmų siūlymu

Apie Mykolą Truncę

Gim. 1954 m. Kretingos rajone. Augau Klaipėdoje, mokiausi Vilniuje. Nuo 1997 m. gyvenu ir dirbu Vilniuje.

Išsilavinimas:

Inžinierius mechanikas (1977),
Andragogas – praktikas (2007),
Psichologas (2009),
Sertifikuotas Vadybos konsultantas (CMC, 2011),
„TOC for education“ treneris (2012),
Strategijos pagal BSC sertifikuotas konsultantas (2013),
Vadybos magistras (ISM, 2014).

Savo veikloje naudoju	Veiklos patirtis šiose srityse
Strategiją	Prekyba
Kokybės vadybą	Statybinių medžiagų pardavimas ir statybos darbai
Projektų valdymą	Medienos ir baldų gamybos įmonių konsultavimas
Apribojimų teoriją	Sveikatos priežiūros įstaigų konsultavimas
Psichologiją	Neformalus ugdymas
Ugdomasis vadovavimą	Psichologinis konsultavimas
Asmeninę ir klientų patirtį	

Žaviuosi Apribojimų teoriją ir ją taikau visur, kur tik ji gali padėti išspręsti problemą. Ir šiuo atveju, sprendžiant dilemą: **Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną** ir surandant Win-Win sprendimą pasinaudojau Apribojimų teorija.

Apribojimų teorija ir terminų paaiškinimas

Apribojimų teorija – sisteminio bei sinerginio mąstymo ir veiklos metodika, įgalinanti ne tik objektyviai nagrinėti įvairios veiklos kliūtis ir problemas, egzistuojančias žmonių ir jų organizacijų gyvenimuose, bet ir, nustatčius tikrąsias jų priežastis, atrasti efektyvius tų problemų sprendimo būdus. Tai veiklos planavimo, veiksmų sekos nustatymo, jų pasekmių monitoringo bei reikiamų pokyčių atlikimo metodika.

Dilema ar Konfliktas – prieštaravimų ir jų sukeltų priešpriešos veiksmų, pastangų bei jėgų kova kliudanti pasiekti užsibrėžtus tikslus bei menkinanti galimos pažangos rezultatus.

Problema – kliūtis, suvaržymas, apribojimas, mažinantis pažangos greitį, siekiant tikslų.

Išsisklaidantis konflikto debesis (IKD) – mąstymo ir tarpusavio bendravimo įrankis, kuris įgalina išsiaiškinti konflikto esmę, pagrįsti pasirinkimo jį spręsti kryptį, bei surasti konkrečius sprendimus, vedančius link geriausio konflikto išskaidymo būdo – *“win win – laimi abi pusės”*.

Noras ar Veiksmai – asmens ar jų grupės numatomas veiksmas, kuris ketinamas atlikti, siekiant jį pagimdžiusio **Poreikio** (siekių) įgyvendinimo.

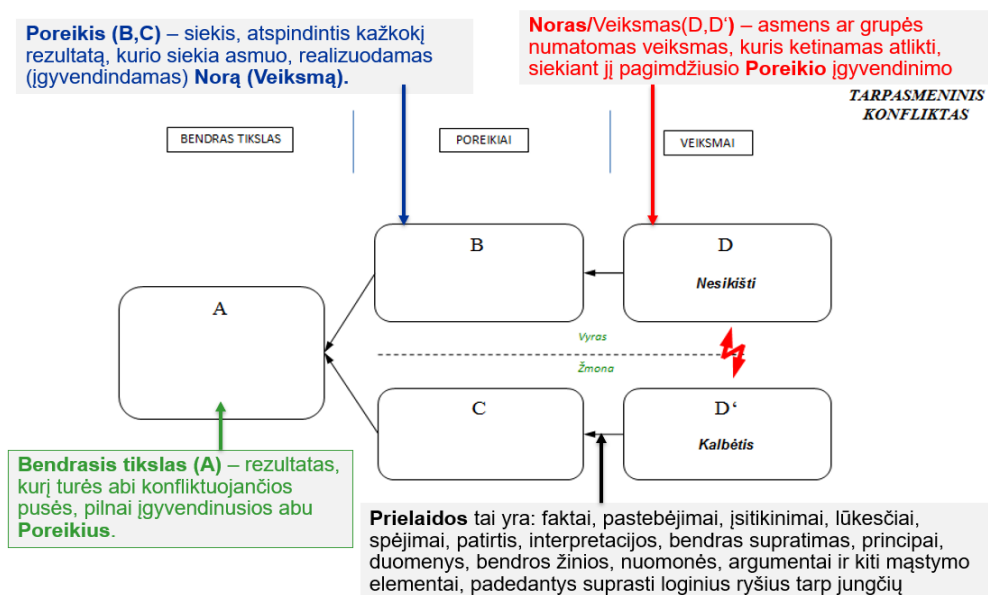
Poreikis – siekis, atspindintis kažkokį rezultatą, kurio siekia asmuo (grupė), realizuodamas (įgyvendindamas) **Norą**.

Bendras tikslas – rezultatas, kurį turės abi konfliktuojančios pusės, pilnai įgyvendinusios savo **Poreikius**.

Prielaida – Prielaidos, tai yra: faktai, pastebėjimai, įsitikinimai, lūkesčiai, spėjimai, patirtis, interpretacijos, bendras supratimas, principai, duomenys, bendros žinios, nuomonės, argumentai ir kiti mąstymo elementai, padedantys suprasti loginius ryšius tarp jungčių. Pvz. pagrindžiantys įsitikinimus, kodėl loginio ryšio kairėje esantis elementas gali būti pasiektas, įvykdžius dešinėje esančio elemento sąlygas.

Pastaba: prielaidų blokas, remiantis **konfliktuojančiais norais** privalo atskleisti konflikto esmę, jį kildinančius apribojimus, priežastis (deficito pobūdis ar kt.), kryžminio blokavimo egzistavimą ir konflikto esmę.

IKD grafinis vaizdas ir sudėtis

Situacijos aprašymas ir nepageidaujamos pasekmės

Norint išspręsti dilemą ar konfliktą, primas žingsnis – aprašyti susidariusią situaciją ir kokios nepageidaujamos pasekmės mūsų netenkina.

Situacijos aprašymas

Gruodžio mėnesį Kinijoje gimęs COVID-19 virusas pasklido po pasaulį ir atkeliavo į Lietuvą. Šia dienai (2020-04-03) [Lietuvoje](#) identifiukuoti 771 atvejai, 10 mirę, 7-ni pasveiko. COVID-19 viruso ypatumas- jis labai lengvai plinta per socialinius kontaktus. Kad virusas nepasklistų po šalį ir nesusargdintų didelio skaičiaus gyventojų, 2020-03-15 d. įvedamas Karantinas. Juo apribojami tiesioginiai socialiniai kontaktai. Uždraudžiama verslo ir viešojo sektoriaus veikla, kurioje yra dideli žmonių susibūrimai. Organizacijos sustabdo savo veiklą. Dėl to, apie 25 proc. gyventojų negali eiti į darbą, o daugiau nei 70 proc. jaučiasi finansiškai nesaugūs. Biudžetas negauna ženklios dalie pajamų. LRV skolinasi, kad galėtų sušvelninti Karantino pasekmes. Pasigirsta raginimų nutraukti Karantiną netgi jei dėl to dalis žmonių mirtų. Iškykla dilema: **Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną.**

Nepageidaujamos pasekmės įvedus Karantiną

Žemiau pateikiu tik svarbesnes pasekmes ar ypatumus, susijusius su Karantinu.

Įvestas Karantinas - apriboti tiesioginiai socialiniai kontaktai

Verslo veikla, kurioje vyksta žmonių susibūrimai, uždrausta

Dalis verslo atsidūrė ant bankroto ribos

Išaugo bedarbių skaičius

Ženkli dalis darbingo amžiaus žmonių negali eiti į darbą ir gauti pajamas

Didelė dalis žmonių jaučiasi nesaugūs finansiškai

Įplaukos į Šalies Biudžetą smarkiai sumažėja

Mažėja sveikatos priežiūros sistemos pajėgumai

Padidėja išlaidos sveikatos priežiūros paslaugoms teikti

Sustabdytos ir nevyksta planinės sveikatos atstatymo operacijos

Išauga sergančių žmonių skaičius, jų sirgimo trukmė ir mirtingumas

Sergančių gyventojų ir medikų skaičius sparčiai auga ir viršija Sveikatos Priežiūros Sistemos galimybes išgydyti didelį ligonių skaičių epidemijos metu

Didelis skaičius Lietuvos piliečių grįžta į šalį. Nemaža jų dalis yra infekuoti.

Neaišku, kas serga, o kas sveikas

Dalis žmonių nesilaiko Karantino sąlygų ir susitikinėja su kitais žmonėmis

LRV skolinasi labai didelę sumą, kad galėtų paremti verslą ir sveikatos priežiūrą.

Trūksta COVID-19 viruso testavimo reagentų, įrangos, apsaugos priemonių

Iškyla pavojus viešojo sektoriaus darbuotojų atlyginimų ir pensininkų pensijų mokėjimams bei kitoms išmokoms

...

Dilemos formulavimas

Pasiremdami Situacijos aprašymu ir DRM suformuluokime tarp kokių Norų (Veiksmų) vyksta prieštaravimas (dilema). Pastaba: Dilema užrašoma, kaip veiksmas arba noras.

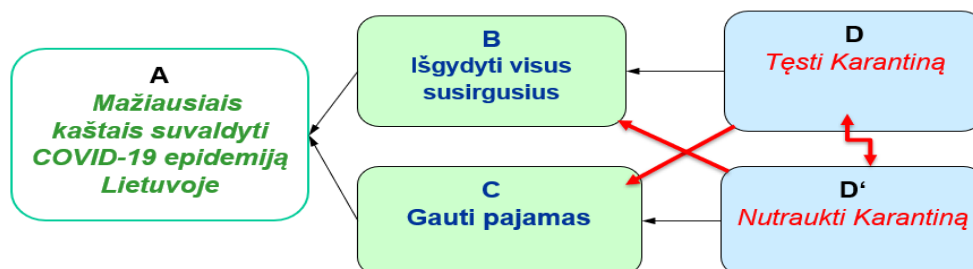
Dilema

Ar: Tęsti Karantiną	Ar: Nutraukti Karantiną
----------------------------	--------------------------------

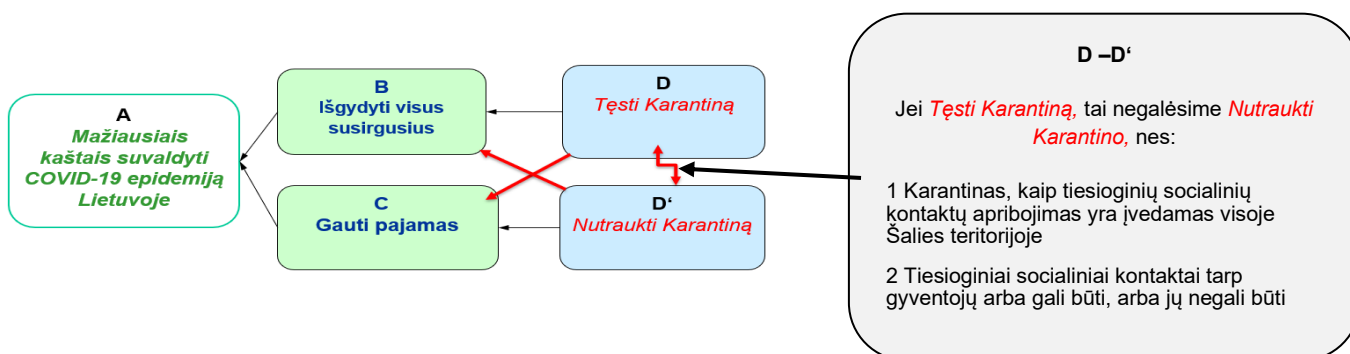
COVID-19 Dilemos: **Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną** sprendimas

Dilemos **Tęsti Karantiną – Nutraukti Karantiną** sprendimui turime sudaryti IKD (Išsiskaidanti Konfliktų Debesėlių). Tam turime išsiaiškinti:

1. Kokie veiksmi (norai) konfliktuoja
2. Bendrą Tikslą.
3. Poreikius kiekvieno veiksmo (noro).

Visų pirma patikrinkime, kodėl darant Veiksma D, negalima bus daryti Veiksmo D':

Tada patikriname, ar IKD sudarytas teisingai.

Veiksmas D turi blokuoti Poreikį C, o Veiksmas D' turi blokuoti Poreikį B.

Tikriname:

- Jei Tęsimė Karantiną, tai negalėsime Gauti pajamų. Išvada: blokuoja.
- Jei Nutrauksime Karantiną, tai negalėsime Išgydyti visų susirgusių. Išvada: blokuoja.

Taigi, IKD sudarytas teisingai.

Toliau surasime ir patikrinkime Prielaidas.

Dabar suformuluokime Prielaidas, kurios įrodo esant ryšį tarp Veiksmų (Norų), Poreikių ir Bendro Tiksllo. Žemiau pateikiame paveiksle matome visus Prielaidas.

IKD Prielaidų įvardijimas ir tikrinimas

A – B
 Kad *Mažiausiais kaštais suvaldyti COVID-19 epidemiją*, turime *Išgydyti visus susirgusius*, nes:
 Išgydyti ligoniai galės dirbti ir kurs pridedamą vertę
 Išgydžius COVID-19 ligonius galima bus pradėti gydyti kitus pacientus.
 Mažesniai ligonių srautai patenkant į ligoninę nereikės pirkti papildomos gaivinimo įrangos
 ...

B – D
 Kad *Išgydyti visus susirgusius*, turime *Tęsti Karantiną*, nes:
 B 1 Epidemijos metu smarkiai padidėja sergančių ligonių skaičius ir Sveikatos sistemos pajėgumai vienu metu išgydyti didelį ligonių skaičių yra nepakankami
 B 2 Trūksta reagentų ir nepakankami pačios testavimo įrangos pajėgumai užsikrėtusių ligonių mėginių testavimui
 B 3 Trūksta apsaugos priemonių medicinos darbuotojams, tad jie patys užsikrečia ir tampa ligoniais, taip mažindami sveikatos sistemos pajėgumus
 B 4 Reikia laiko, nes ligos požymiai pasireiškia vid. po 5 dienų (diapaz.: 1-14d.)
 B 5 Sveikatos priežiūros įstaigos nelabai pajėgios sustabdyti viruso plitimą įstaigos viduje
 B 6 Ribodami visų žmonių tiesioginius kontaktus, sulėtinsime viruso plitimą ir ligonių kiekio didėjimą, leisiantį ligoninėms palaipsniui išgydyti visus susirgusius

A
Mažiausiais kaštais suvaldyti COVID-19 epidemiją Lietuvoje

B
Išgydyti visus susirgusius

D
Tęsti Karantiną

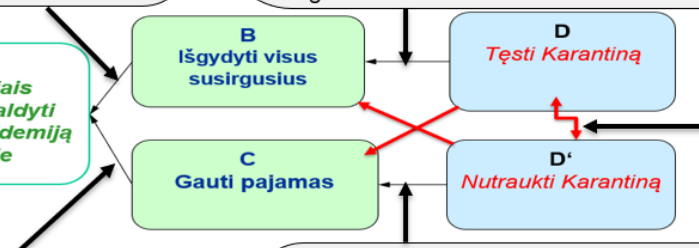
D – D'
 Jei *Tęsti Karantiną*, tai negalėsime *Nutraukti Karantino*, nes:
 1 Karantinas, kaip tiesioginių socialinių kontaktų apribojimas yra įvedamas visoje Šalies teritorijoje
 2 Tiesioginiai socialiniai kontaktai tarp gyventojų arba gali būti, arba jų negali būti

C
Gauti pajamas

D'
Nutraukti Karantiną

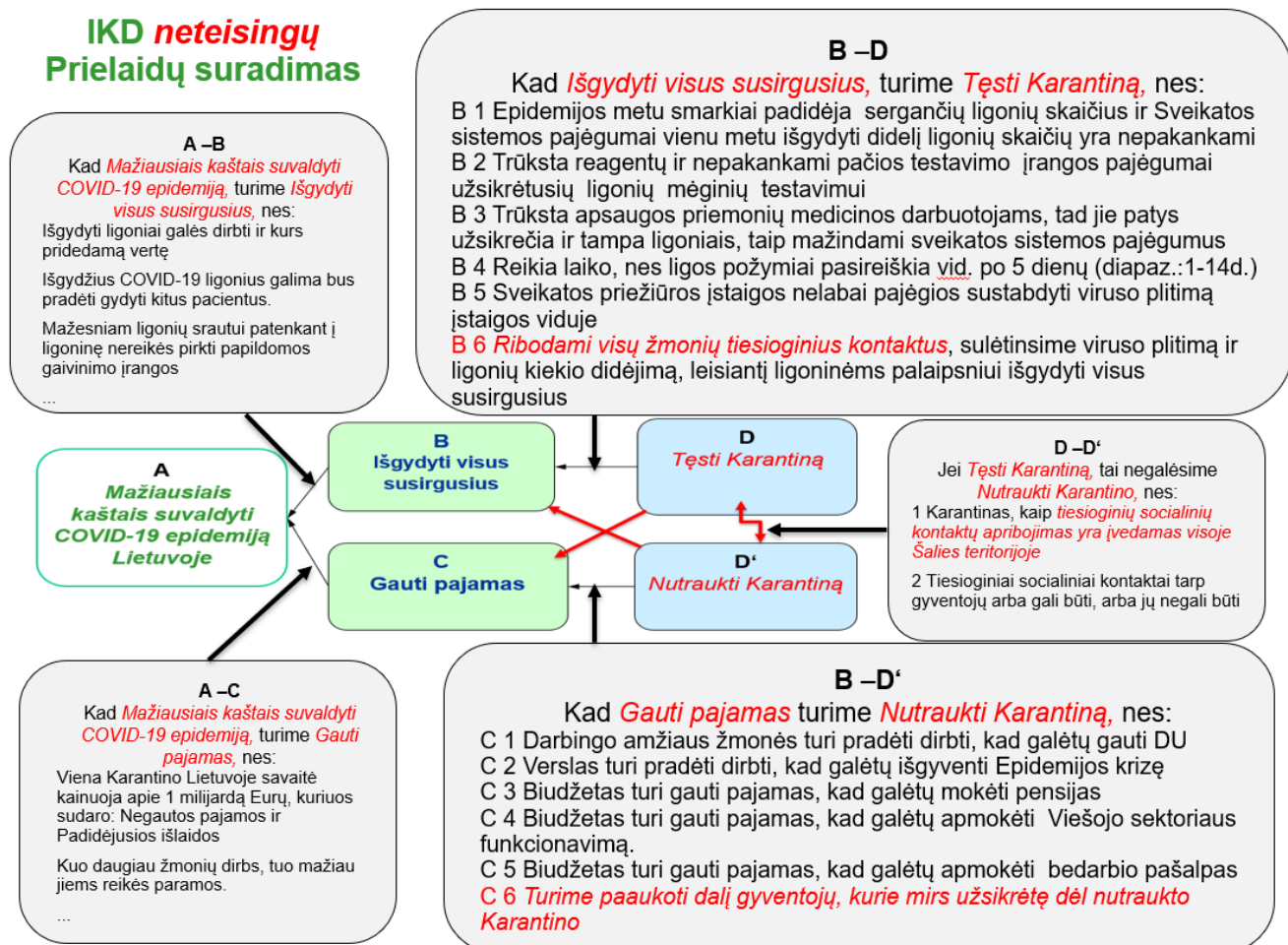
A – C
 Kad *Mažiausiais kaštais suvaldyti COVID-19 epidemiją*, turime *Gauti pajamas*, nes:
 Viena Karantino Lietuvoje savaitė kainuoja apie 1 milijardą Eurų, kuriuos sudaro: Negautos pajamos ir Padidėjusios išlaidos
 Kuo daugiau žmonių dirbs, tuo mažiau jiems reikės paramos.
 ...

B – D'
 Kad *Gauti pajamas* turime *Nutraukti Karantiną*, nes:
 C 1 Darbingo amžiaus žmonės turi pradėti dirbti, kad galėtų gauti DU
 C 2 Verslas turi pradėti dirbti, kad galėtų išgyventi Epidemijos krizę
 C 3 Biudžetas turi gauti pajamas, kad galėtų mokėti pensijas
 C 4 Biudžetas turi gauti pajamas, kad galėtų apmokėti Viešojo sektoriaus funkcionavimą.
 C 5 Biudžetas turi gauti pajamas, kad galėtų apmokėti bedarbio pašalpas
 C 6 Turime paaukoti dalį gyventojų, kurie mirs užsikrėtę dėl nutraukto Karantino

Neteisingų Prielaidų suradimas

Suraskime Neteisingas Prielaidas. Jas pažymėjau raudona spalva Prielaidų sąrašė.

Dilemos Win-Win sprendimas surandamas suradus Neteisingas Prielaidas ir jas pakeitus Teisingomis Prielaidomis.

Neteisingos Prielaidos:

- **B 6 Ribodami visų žmonių tiesioginius kontaktus**, sulėtinsime viruso plitimą ir ligonių kiekio didėjimą, leisiantį ligoninėms palaipsniui išgydyti visus (Riboti visų žmonių susibūrimus, nes virusas plinta per socialinį kontaktą)
- D-D' 1 Karantinas, kaip **tiesioginių socialinių kontaktų apribojimas yra įvedamas visoje Šalies teritorijoje**
- **C 6 Turime paaukoti dalį gyventojų, kurie mirs užsikrėtę dėl nutraukto Karantino**

Neteisingų Prielaidų pakeitimas Teisingomis:

Neteisinga Prielaida	Teisinga Prielaida
<i>B 6 <u>Ribodami visų žmonių tiesioginius kontaktus</u>, sulėtinsime viruso plitimą ir ligonių kiekio didėjimą, leisiantį ligoninėms palaipsniui išgydyti visus</i>	<u>Ribodami tik sergančių ir turinčių didelę riziką mirti, žmonių tiesioginius socialinius kontaktus</u> sulėtinsime viruso plitimą ir ligonių kiekio didėjimą, leisiantį ligoninėms palaipsniui išgydyti visus
<i>D-D' 1 Karantinas, kaip <u>tiesioginių socialinių kontaktų apribojimas yra įvedamas visoje Šalies teritorijoje</u></i>	Karantinas, kaip tiesioginių socialinių kontaktų apribojimas yra įvedamas <u>tik toje Lokalioje teritorijoje</u> (šeimoje, bute, laiptinėje, name, gatvėje, mikrorajone, darbovietėje, savivaldybėje), kurioje yra iškilusi rizika susirgti ir pernešti virusą sveikiems
<i>C 6 <u>Turime paaukoti dalį gyventojų, kurie mirs užsikrėtę dėl nutraukto Karantino</u></i>	<u>Turime užtikrinti, kad dėl nutraukto Karantino neatsirastų naujų mirčių.</u>

Suformuluojame teisingas Prielaidas Dilemai *Tęsti Karantiną- Nutraukti Karantiną*:

1. **Riboti tik sergančių ir turinčių didelę riziką mirti, žmonių tiesioginius socialinius kontaktus.**
2. Karantinas, kaip tiesioginių socialinių kontaktų apribojimas yra įvedamas tik toje teritorijoje (šeimoje, gatvėje, darbovietėje, savivaldybėje), kurioje yra iškilusi rizika susirgti ir pernešti virusą sveikiems.
3. **Turime užtikrinti, kad dėl nutraukto Karantino neatsirastų naujų mirčių.**

Dilemos *Tęsti Karantiną- Nutraukti Karantiną* “Win-Win“ Sprendimas:

4. **Išrūšiuoti visus šalies gyventojus** į Sveikus, Sergančius ir aukštą Riziką susirgti COVID-19 turinčius. Tik Sergančius ir aukštą Riziką susirgti turinčius, izoliuoti.
5. **Stebėti kiekvieną gyventoją**, kad būtų galima žinoti, ar jis laikosi karantino sąlygų ir ypatingai greitai (per 6 val.) nustatyti sergančio buvusius kontaktus bei laiku surasti galimai užsikrėtusius žmones (per kitas 6 val.). Juos karantinuoti, testuoti, ar neserga ir kiekvieną stebėti.
6. **Leisti dirbti visiems ūkiniams subjektams, gebantiems užtikrinti**, jog sergantys darbuotojai ir/ar žmonės nepateks į jų teritoriją ir neužkrės sveikų.

Dilemos *Tęsti Karantiną- Nutraukti Karantiną* “Win-Win“ Sprendimo Naudos:

5. Ekonomikos variklis pradės sukurti: darbuotojai, įmonės, įstaigos ir biudžetas pradės gauti pajamas.
6. Bus sumažinti nuostoliai dėl Karantino įvedimo.
7. Sveikatos priežiūros sistema bus apsaugota nuo perkrovimo ir gebės išsaugoti pacientų gyvybes.
8. Pasirengsime sekančioms Pandemijoms.

Dilemos Tęsti Karantiną- Nutraukti Karantiną Sprendimo Neigiamos pasekmės ir kaip jas neutralizuosime:

Neigiamos Sprendimo pasekmės	Kaip neutralizuosiu Neigiamas sprendimo pasekmes?
<p align="center">Reikės testuoti visus gyventojus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reikės daugiau reagentų, daugiau įrangos, daugiau medicinos darbuotojų. • Reikės papildomų lėšų visų šalies gyventojų patikrai. • Reikės papildomų pajėgumų testų testavimo laboratorijose 	<p>Nuosekliai testuoti žmones pagal savivaldybės teritorijas vieną po kitos. Pradėti nuo savivaldybių, kuriose yra mažiausia tikimybė rasti užsikrėtusių virusu žmonių. Patikrinus tokios savivaldybės gyventojus, išrūšiuoti juos į Sveikus, Sergančius ir Rizikingus (turinčius potencialią riziką susirgti). Sveikiems leisti dirbti, kai darbdavys užtikrins, jog sergantys nepateks į darbo teritoriją. Sergančius ir Rizikingus – karantinuoti.</p> <p>Tada pereiti prie sekančios savivaldybės ir taip, žingsnis po žingsnio, visoje šalyje surasti sergančius. Juos izoliuoti (namie ar ligoninėje), o sveikiems leisti dirbti.</p> <p>Su TOC ir Lean specialistais patobulinti testų paėmimo, pristatymo, testavimo algoritmus, kad padidinti laboratorijų pajėgumą ištirti mėginius.</p> <p>Pradėti taikyti greituosius viruso identifikavimo testus.</p> <p>Sukurti momentinį viruso testavimo prietaisą (analogiškai, kaip Geigerio skaitiklis nustato radiacijos lygį, kurio mes nematome)</p> <p>Stebėti karantinuotus žmones</p> <p>Nustačius sergantį, per 6 val. sukurti jo kontaktų žemėlapi ir dar per 6 val. patikrinti visus su sergančiu kontaktavusius žmones. Tęsti šį darbą tol, kol visi infekuotieji bus surasti ir izoliuoti nuo sveikųjų.</p> <p>ĮdARBINTI likusios be darbo darbuotojus žmonių testavimo ar stebėsenos veiklai</p>
<p>Ūkiniams subjektams, norintiems vykdyti veiklą, reikės užtikrinti, jog sergantys žmonės nepateks į jų teritoriją</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizacijos turės įsirengti įeinančių darbuotojų ir klientų patikros postus ir apsirūpinti įranga bei apsaugos priemonėmis. • Reikės papildomų darbuotojų įeinančių į teritoriją patikrai. • Reikės papildomų lėšų visai tai veiklai užtikrinti 	<p>Kreiptis į Lietuvos verslą, kad jis galėtų aprūpinti viskuo, kuo reikia šaliai Pandemijos metu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • apsaugos priemonių gamyba, • reagentų gamyba, • darbuotojų apmokymu, • programėlių, paspartinančių iškilusių uždavinių sprendimą • ... <p>ĮdARBINTI likusius be darbo darbuotojus įeinančių į teritoriją testavimui.</p> <p>Skirti iš biudžeto paramą organizacijoms, įsirengusioms patikros punktus.</p>
<p>Stebėti kiekvieną gyventoją, kad galima būtų žinoti, ar jis laikosi karantino sąlygų ir nustatyti jo kontaktus ir laiku surasti galimai užsikrėtusius žmones</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reikės stebėti kiekvieną izoliuotą gyventoją • Reikės stebėti Sveiko gyventojų judėjimą ir socialinius kontaktus. 	<p>Susieti Sveiką gyventoją su išmaniuoju mobiliu telefonu ir, gavus jo sutikimą, stebėti jo judėjimą. Esant pažeidimams, imtis veiksmų: įspėjimas, karantinavimas specialiose patalpose, bauda, laisvės apribojimas.</p> <p>ĮdARBINTI likusius be darbo darbuotojus karantinuotų žmonių stebėsenai ir perspėjimams.</p>

<p>Tai pirma, bet ne paskutinė Pandemija</p>	<p>Epidemijos suvaldymo etapai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sukurti strategijas, taktikas, procedūras, algoritmus šalies mastu. 2. Perkelti viską į kiekvieną sprendžiamą uždavinį: testavimo laboratorija, testavimo punktai, mėginių paskirstymas ir transportavimas, žmonių judėjimo stebėseną, užsikrėtusio žmogaus kontaktų išaiškinimas, šeimos/įmonės karantinavimas, žmonių judėjimo stebėseną, gyventojų savivaldybėse testavimas ir laikinas visoje savivaldybėje judėjimo „užšaldymas“, įstaigos/verslo įmonės darbuotojų/klientų apsauga nuo užsikrėtimo. 3. Informuoti ir apmokyti darbuotojus ir gyventojus. 4. Įgyvendinti numatytus veiksmus. 5. Stebėti ir tobulinti 6. Padaryti išvadas ir išmokti „pamokas“
---	--

Išvados:

7. Visuotinis Karantinas ypatingai brangiai kainuoja kiekvienam šalies gyventojui.
8. Būtina, kuo greičiau paleisti *suktis ekonomikos varikliui*, kad nuostoliai dėl Epidemijos būtų kuo mažesni.
9. Negalime svarstyti dilemos: *Ar tęsti Karantiną, Ar paleisti suktis Ekonomikos varikliui*. Abu yra gyvybiškai svarbūs. Turime išspręsti uždavinį: **Kaip įmanoma greičiau paleisti suktis Ekonomikos varikliui, nesukeliant grėsmės užkrėsti daugiau dirbančiųjų ir gyventojų.**
10. Būtina, kaip įmanoma greičiau nustatyti: **kas yra sveikas, o kas serga**. Sergančius – izoliuoti, o sveikiems užtikrinti saugias darbo sąlygas ir leisti dirbti.
11. Kad liga neplistų tarp sveikų, užtikrinti griežtą socialinių kontaktų stebėseną bei ypatingai greitą socialinių kontaktų, per kuriuos galėjo virusas plisti, nustatymą.
12. Šios krizės suvaldymas ne vieno žmogaus nosiai. Visi turime prisiimti atsakomybę ir įsitraukti į COVID-19 epidemijos suvaldymą.

Artimiausi, skubūs žingsniai

Kiekviena Karantino savaitė mums visiems kainuoja apie 1 milijardą Eurų. Kuo ilgiau truks Karantinas, tuo daugiau išlaidų turėsime. Jei Win-Win Sprendimui (surasti sergančius ir atskirti juos nuo sveikųjų) įgyvendinti išleisime net 100 milijonų Eurų, tai bus menka suma, palyginus su savaitės išlaidomis.

COVID-19 epidemijos suvaldymas – ne vieno žmogaus reikalas. Turime įsitraukti į šios problemos sprendimą VISI. Ir negalime delsti nė minutės, tad pateikiu pradinius artimiausius skubius žingsnius.

1. Tai pirma, bet ne paskutinė Pandemija, todėl šios- COVID-19 epidemijos pagrindu reikia sukurti strategijas, struktūras, procedūras, apmokyti darbuotojus, gyventojus...
2. Šiems uždaviniams išspręsti:
  - a. nedelsiant pakviesti visus profesionalius Projektų valdymo, TOC, Lean, Six Sigma, Vadybos, Strategijos konsultantus ir kitus reikalingus specialistus. Visus iškilusius uždavinius išspręsti per artimiausias 24 val.!
  - b. Per sekančias 24 val. visus Sprendinius perkelti į konkrečias (uždavinių) vietas, informuoti ir apmokyti darbuotojus ir klientus per sekančias 24 val.!
  - c. Pradėti dirbti pagal naujus algoritmus per sekančias 24 val.!. Stebėti ir tobulinti.
  - d. Dar per sekančias 120 val. (5 dienos) patikrinti gyventojus visose 60 savivaldybių ir išduoti leidimus:
    - i. žmonėms:
      1. Dirbti
      2. Likti karantine
    - ii. Verslo įmonėms ir įstaigoms:
      1. Dirbti
      2. Likti karantine
3. Remiantis išspręstų uždavinių sprendimais pakoreguoti COVID-19 epidemijos suvaldymo strategiją ir įgyvendinti sprendinius.
4. ...

Šį sąrašą turėtume pratęsti...